

ЗАКОН ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ

Законот за данок на додадена вредност е објавен во Сл. Весник на Р.М број 44/99, а измени и дополнувања се извршени со:

- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.59/99-исправка,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.86/99,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.11/00-исправка,
-Уставен суд бр. 93/00,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.8/01,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број. 21/03,
-Уставен суд бр. 17/04,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.19/04,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.33/06,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.45/06-исправка,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.101/06,
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.114/07)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.103/08)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.114/09)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.133/09)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.95/2010)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.102/2010)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.24/2011) и
- Закон за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност е објавен во Сл.весник на Р.М. број.135/2011)

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

член 1

(1) Со овој закон се воведува данокот на додадена вредност и се уредува неговото пресметување и плаќање.

(2) Данокот на додадена вредност, како општ потрошувачки данок, се пресметува и плаќа во сите фази на производството и трговијата, како и во целокупниот услужен сектор, освен ако не е поинаку пропишано со овој закон.

II. ПРЕДМЕТ НА ОДАНОЧУВАЊЕ

член 2

Предмет на оданочување со данокот на додадена вредност е:

1. Прометот на добра и услуги (во натамошниот текст: промет) кој се врши со надоместок во земјата од страна на даночниот обврзник во рамките на неговата стопанска дејност и
2. Увозот на добра.

1. Промет на добра

член 3

(1) Промет на добра во смисла на овој закон претставува преносот на правото на располагање со движен или недвижен материјален имот.

(2) Како промет на добра во смисла на став 1 на овој член се смета и:

1. Прометот на електрична енергија, гас, греење и разладување;
2. Прометот на добра врз основа на договор за лизинг, според кој правото на сопственост преминува на корисникот на лизингот најдоцна со исплатата на последната рата;
3. Прометот на добра од консигнационен склад;
4. Испораката на добра на комисионерот од страна на сопственикот и испораката на добра од страна на комисионерот на примателот на добрата;
5. Преносот на сопственост на добра врз основа на закон или налог издаден од или во име на орган на јавната власт и
6. Прометот на добра произведени или составени од материјали или елементи кои ги набавил испорачателот, кај кои не се работи само за додатоци или за други споредни предмети. Истото важи и во случај на изградба на недвижности.

(3) Како промет на добра со надомест се смета:

1. Земањето на добра кои се дел од имотот на претпријатието за лични потреби на даночниот обврзник или на вработените лица кај него или за други цели кои не се поврзани со неговата стопанска дејност;
2. Прометот на добра без надомест од страна на трговски друштва и други здруженија на лица спрема нивните сопственици на влог, спрема членовите и спрема нив блиски лица и
3. Задржувањето на добра од страна на даночниот обврзник или од лицето кое стапува на негово место, по престанувањето со вршењето на стопанската дејност.

член 4

(1) Кога прометот на добра се врши како надоместок за промет на други добра или за промет на услуги, секој од овие промети се смета за посебен промет на добра или на услуги.

(2) Во случај на верижен промет кој се однесува на исто добро и каде што правото на располагање со доброто се пренесува директно од првиот испорачател на последниот примател, секој промет во веригата се смета за одделно извршен промет на добра.

(3) Во случај на промет на добра, во кој даночниот обврзник посредува во име и за сметка на друго лице, се смета дека прометот е извршен од страна на другото лице.

член 5 (се брише)

2. Промет на услуги

член 6

(1) Промет на услуги во смисла на овој закон претставува секоја дејност која не е промет на добра во смисла на член 3 од овој закон.

(2) Промет на услуги во смисла на став 1 од овој член претставува и:

1. Вршењето услуга врз основа на закон или налог издаден од или во име на орган на јавната власт;
2. Преземањето обврска за делумно или целосно воздржување од вршење на некоја дејност или да се трпи некое дејствие или состојба;
3. Преносот и отстапувањето на авторски права, патенти, лиценци, заштитни знакови и слични права и
4. Предавањето на јадења и на пијалаци за консумација на лице место.

(3) Како промет на услуги со надомест се смета:

1. Користењето добра кои се дел од имотот на претпријатието за лични потреби на даночниот обврзник, или на вработените лица кај него, или за други цели кои не се поврзани со неговата стопанска дејност;
2. Вршењето услуги без надоместок од страна на даночниот обврзник за негови лични потреби, за потребите на вработените лица кај него или за други цели кои не се поврзани со неговата стопанска дејност и
3. Вршењето услуга без надоместок од страна на трговски друштва и други здруженија на лица према нивните сопственици на влог, према членовите или према ним блиски лица.

член 7

- (1) Кога прометот на услуги се врши како надоместок за прометот на добра или за прометот на други услуги, секој од овие промети се смета за посебен промет на добра или на услуги.
- (2) Кога даночниот обврзник, кој делува во свое име и за сметка на друго лице, се вклучи во вршењето услуга, ќе се смета дека даночниот обврзник ја примил и ја извршил услугата.

3. Мешовит промет

член 8

- (1) Ако прометот на добра како основен промет е дополнет со промет на друго добро или услуга како спореден промет, целокупниот промет ќе се смета за промет на добра.
- (2) Ако прометот на услуги како основен промет е дополнет со промет на друга услуга или на добро, како според промет, целокупниот промет ќе се смета за промет на услуги.

4. Даночен обврзник

член 9

- (1) Даночен обврзник е лице кое трајно или повремено самостојно врши стопанска дејност, независно од целите и резултатите од оваа дејност.
- (2) Под стопанска дејност во смисла на став 1 од овој член се подразбира секоја дејност на производителите, трговците и лицата кои извршуваат услуги, која има за цел остварување приходи, вклучувајќи ги дејностите од областа на рударството, земјоделството и шумарството, како и отстапувањето на материјални и нематеријални добра за нивно користење.
- (3) Како самостојна дејност не се смета дејноста на:

1. Физичките лица, кои поединечно или здружени се вработени во некое претпријатие и по тој основ примаат плата и се обврзани да се повинуваат на упатствата на работодавачот и
2. Подружниците, филијалите или другите поединечни организациони делови на некое претпријатие.

член 9-а

(1) Како еден даночен обврзник, регистриран за данокот на додадена вредност, согласно со член 51 од овој закон, можат да бидат и повеќе лица регистрирани за данокот на додадена вредност, кои така ќе одлучат заради нивната сопственичка, организациска или управувачка поврзаност.

(2) Кога надлежниот даночен орган, ќе утврди постоење на одредена сопственичка, организациска или управувачка поврзаност меѓу одделни лица, кои се посебни даночни обврзници регистрирани за данокот на додадена вредност, со решение ќе им наложи да се регистрираат како еден даночен обврзник, доколку кај овие лица утврди нарушување на даночните принципи или можност за нивно нарушување.

(3) Правата и обврските за данокот на додадена вредност на одделните лица кои се посебни даночни обврзници регистрирани за данокот на додадена вредност и кои ќе се регистрираат како еден даночен обврзник, се пренесуваат на новиот даночен обврзник.

(4) Министерот за финансии донесува поблиски прописи со кои ќе ги утврди критериумите, врз основа на кои може да се утврди постоење на сопственичка, организациска и управувачка поврзаност, ќе го уреди начинот на примената на одредбите од Законот за данокот на додадена вредност за субјектите наведени во ставови (1) и (2) на овој член и ќе ги утврди случаите на нарушување на даночните принципи и можноста за нивно нарушување.

член 10

(1) Државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа и другите јавно-правни тела не се даночни обврзници за оној дел од нивните дејности, што се ограничува на извршувањето на јавни функции, дури и ако во врска со тие дејности наплатуваат даноци, такси, придонеси или други давачки.

(2) Државните органи, органите на единиците на локалната самоуправа и другите јавноправни тела се даночни обврзници во случаите, доколку во рамките на одредена стопанска дејност вршат промет, кој според овој закон е оданочив кај другите даночни обврзници.

5. Во земјата

член 11

Поимот “во земјата” во смисла на овој закон ја претставува територијата на Република Македонија, со исклучок на слободните зони, царинските зони и царинските складови.

6. Промет во слободни зони, царински зони и царински складови

член 12

Прометот наменет за крајна потрошувачка во слободни зони, царински зони или царински складови ќе се смета за промет остварен во земјата.

7. Место на прометот на добра

член 13

За место на прометот на добра се смета:

1. Местото каде што доброто се наоѓа во времето на прометот, кога доброто не се превезува или испраќа;
2. Местото каде што доброто се наоѓа кога започнува превозот или испраќањето, во случај кога доброто се превезува или испраќа од страна на испорачателот, примателот или од страна на трето лице;
3. Местото каде што доброто се монтира или инсталира во случаите кога доброто се монтира или инсталира од страна на испорачателот или од друго лице во негово име и
4. Местото каде што доброто е примено, во случај на испорака на електрична енергија, гас, греење и разладување.

8. Место на прометот на услуги

член 14

(1) За место на прометот на услуги се смета местото каде што вршителот на услугата има вистинско седиште или подружница од каде услугата вистински се извршува. Ако такво место не постои, за место на прометот на услуги се смета местото каде што лицето кое ја врши услугата има свое постојано живеалиште или престојувалиште.

(2) По исклучок од став 1 на овој член за место на прометот на услуги се смета:

1. Делницата или дел од истата, по која се извршува превозот;
2. Местото каде што се наоѓа недвижниот имот, кога се работи за услуга во врска со тој имот, вклучувајќи го посредувањето во прометот со недвижности, проценката на имот, подготовката, изведувањето и надзорот на градежни работи;
3. Местото каде што услугата вистински се извршува кога се работи за следните услуги:
  - а) културни, уметнички, научни, образовни, спортски, забавни, или слични услуги, вклучувајќи ги услугите на организаторите на тие услуги;
  - б) проценка на движни материјални добра, вклучувајќи го давањето стручно мислење за движните материјални добра;

в) работи што се вршат на движни материјални добра и

г) помошни превозни услуги како натовар, истовар, претовар, складирање, или други услуги кои на вообичаен начин се поврзани со превозот и

4. Местото на прометот во кое е извршено посредување, во случај на посреднички услуги.

(3) По исклучок од став 1 на овој член, за место на прометот на услугата се смета местото во кое корисникот на услугата има вистинско седиште или подружница за кои услугата била вистински извршена или, доколку такво место не постои, неговото постојано живеалиште или престојувалиште, кога се работи за следните услуги:

1. Услуги на полето на рекламата и работа со јавноста;
2. Банкарски и финансиски услуги и услуги на осигурување и реосигурување, освен изнајмувањето сефови;
3. Преземање обврска за делумно или целосно воздржување од вршење на некое дејствие, или да се трпи некое дејствие или состојба;
4. Правен, економски и технички консалтинг, особено дејностите на нотари, адвокати, ревизори, даночни советници, сметководители и инженери, како и други слични дејности;
5. Услуги на електронска обработка на податоци и давање информации, вклучувајќи кноњ-хоњ и експертиза;
6. Обезбедување персонал;
7. Изнајмување движен материјален имот, освен на сите видови превозни средства;
8. Телекомуникациски услуги;
9. Пренос и отстапување авторски права, патенти, лиценци, заштитни знакови и други слични права и
10. Услуги на посредување во врска со услугите од овој став.

Одредбите од став 2 од овој член првенствено се применуваат пред одредбите од овој став.

(4) Заради избегнување на двојно оданочување, неоданочување или нарушување на условите на конкуренцијата, министерот за финансии е овластен, по исклучок од ставовите 1 и 3 на овој член, да го утврдува местото на вршењето на одделните услуги според тоа каде била искористена услугата.

9. Увоз на добра

член 15

За увоз на добра во смисла на овој закон се смета :

1. Внесувањето на добра преку царинската линија на Република Македонија и

2. Внесувањето добра од слободните зони, царинските зони и царинските складови во земјата.

III. ДАНОЧНА ОСНОВА

1. Даночна основа за промет во земјата

член 16

(1) Даночна основа на данокот на додадена вредност е вкупниот износ на надоместокот што е добиен, или што треба да се добие за прометот, во кој не е вклучен данокот на додадена вредност.

(2) Под надоместок во смисла на став 1 од овој член се подразбираат пари, добра, услуги и други бенефиции според пазарната цена која ја плаќа или треба да ја плати примателот на доброто или корисникот на услугата или некое друго лице.

член 17

Даночната основа ги опфаќа:

1. Даноците, вклучувајќи ги акцизите, таксите, придонесите и други давачки пропишани со посебни закони, освен данокот на додадена вредност;
2. Зависните трошоци за пакување, натовар, истовар, превоз и осигурување, како и провизиите и другите трошоци кои даночниот обврзник му ги пресметал на примателот на доброто или на корисникот на услугата и
3. Субвенциите кои се директно поврзани со цената на прометот на доброто или услугата.

член 18

Даночната основа не ги опфаќа:

1. Намалувањето на цената во форма на дисконт за авансни плаќања;
2. Ценовниот дисконт, работот и другите видови на намалување на цената одобрени на примателот на доброто или на корисникот на услугата во време на извршувањето на прометот, ако тие се посебно искажани во фактурата и евидентирани во книговодството и
3. Износот што го добива даночниот обврзник од примателот на доброто или од корисникот на услугата како плаќање за трошоците што ги направил во нивно име и за нивна сметка, ако тој износ е евидентиран во книговодството.

член 19

(1) Посебни видови даночна основа се:

1. Во случаите од член 3 став 3 на овој закон, набавната цена или, доколку истата не постои, цената на чинење во моментот на прометот;
2. Во случаите од член 6 став 3 на овој закон издатоците за извршената услуга;
3. Кога надоместокот за прометот на доброто или за услугата се состои во целина или делумно во промет на друго добро или друга услуга, пазарната цена на добиеното добро или примената услуга;
4. За прометот остварен по пат на лицитација, постигнатата крајна цена и
5. Во случај на промет на употребувани добра, вклучувајќи и употребувани моторни возила, уметнички и колекционерски предмети и антиквитети, разликата меѓу продажната и набавната цена, ако за испораката спрема даночниот обврзник не се должи данок.

(2) Кај прометот, кој се извршува од страна на:

1. Трговски друштва и други здруженија на лица спрема нивните сопственици на влог, спрема членови и спрема ним блиски лица;
2. Физички лица спрема ним блиски лица и
3. Даночни обврзници спрема своите вработени и спрема ним блиски лица, како даночна основа се утврдуваат износите наведени во став 1 точки 1 и 2 од овој член, доколку истите се повисоки од надоместокот според членовите 16, 17 и 18 на овој закон.

(3) Во случаите од ставовите 1 и 2 на овој член, данокот на додадена вредност не претставува составен дел од даночната основа.

член 20

Кога надоместокот кој го должи примателот на доброто или корисникот на услугата е пресметан во странска валута, се врши конверзија во денари по продажниот курс утврден од Народната банка на Република Македонија на денот на настанувањето на даночниот долг согласно член 31 на овој закон.

2. Даночна основа за увозот на добра

член 21

(1) Даночна основа за увозот на добра е вредноста на увезеното добро утврдена според царинските прописи. Ако увезеното добро не подлежи на прописите за царинење или на плаќање царина, даночната основа ќе се утврди според надоместокот што е платен или што би требало да се плати или ако е тоа непознато, односно ако надоместокот е нереално искажан, според вредноста што ќе ја одреди надлежниот царински орган.

(2) Во даночната основа од став 1 на овој член се вклучуваат:

1. Царината, даноците, вклучувајќи ги акцизите, таксите, другите увозни давачки, освен данокот на додадена вредност;
2. Зависните трошоци, вклучувајќи ги трошоците за провизии, пакување, превоз и осигурување кои настануваат до првото место на крајната дестинација на доброто во земјата, како што е искажано во документите за превоз, или ако такви податоци нема, до местото на првиот истовар на доброто.

(3) Кога доброто било привремено извезено во странство за да биде поправено, ремонтирано или облагородено на друг начин, а потоа е пак увезено во земјата од страна на извозникот, или од друго лице за него, даночна основа претставува надоместокот кој е платен за извршените работи, или ако не е платен надоместок, или ако е тој непознат, тогаш вредноста што ќе се утврди според царинските прописи, вклучувајќи ги износите од став 2 точки 1 и 2 на овој член.

Ова важи и во случај ако наместо облагороденото добро се увезе друго добро, кое по количина и квалитет одговара на извезеното добро.

3. Промена на даночната основа

член 22

(1) Ако даночната основа се промени поради враќање на доброто, поништување на договорот, или поради менување на цените откако бил извршен прометот, даночниот обврзник, кој го извршил прометот, мора да го исправи данокот кој го должи за својот промет, а даночниот обврзник кон кого е извршен прометот мора да го исправи одбивка на претходниот данок во согласност со промената, во текот на даночниот период на извршената промена.

(2) Ако данокот на додадена вредност кој бил пресметан и платен при увозот, а за кој била одобрена одбивката на претходниот данок, е дополнително намален или исплатен, увозникот е должен за соодветен износ да ја исправи одбивката на претходниот данок во даночниот период во кој се појавила промената.

IV. ДАНОЧНИ ОСЛОБОДУВАЊА

1. Даночни ослободувања во земјата без право на одбиток на претходниот данок

член 23

Се ослободуваат од данок на додадена вредност:

1. Прометот на станбени згради и станови, во оној дел, во кој истите се користат за станбени цели, со исклучок на првиот промет, кој ќе се изврши во период до пет години по изградбата;

2. Изнајмување на станбени објекти и станови, доколку истите се користат за станбени цели;
3. Прометот на поштенски и таксени марки по нивната номинална вредност, на коверти, поштенски картички и други поштенски вредносници на кои се втиснати поштенски марки, како и на контролни маркици (бандероли);
4. Поштенски услуги од страна на Македонската пошта;
5. Банкарски и финансиски промет и тоа:
  - а) прометот, вклучувајќи го посредувањето, во врска со девизи, банкноти и монети кои служат како законско платежно средство, со исклучок на банкноти и монети кои не се користат како законско платежно средство, или кои имаат нумизматичка вредност,
  - б) прометот, вклучувајќи го посредувањето, во врска со акции, удели во претпријатија или здруженија, обврзници и други хартии од вредност, освен чувањето и управувањето со хартии од вредност,
  - в) управувањето со фондови за социјално осигурување и со специјални инвестициони фондови,
  - г) одобрувањето и посредувањето на кредити, како и управувањето со нив од страна на кредитодавачот,
  - д) прометот, вклучувајќи го посредувањето во врска со работењето со тековни сметки, депозити, штедни влогови, плаќања, вирмани, меници, чекови, жиро сметки, кредитни карти, дознаки, со исклучок на наплатата на туѓи побарувања и
  - ѓ) превземањето кредитни гаранции или други обезбедувања, посредувањето со нив, како и управувањето со кредитни гаранции од страна на кредитодавачот;
6. Услуги на осигурување и реосигурување, вклучувајќи ги со нив поврзаните услуги на осигурителни брокери и агенти;
7. Игри на среќа и забавни игри, чие изведување е регулирано со Законот за игрите на среќа и за забавните игри;
8. Прометот од установите од областа на културата за создавање, објавување и заштита на културно-уметнички дела, како и прометот од ботанички градини, животински паркови, паркови, архиви и документациони центри. Истото важи и за други даночни обврзници кои вршат културна дејност и доколку имаат мислење од Министерството за култура;
9. Услуги на радио-дифузни и телевизиски станици, освен комерцијалните дејности;
10. Здравствени услуги од страна на болници, клиники, здравствени домови, медицински и хемиски лаборатории за дијагностика, центри за рехабилитација и слични установи;
11. Услуги и промет на добра од страна на установи за социјална грижа и заштита, вклучувајќи ги услугите на домови за хоспитализирање, нега и лечење на стари лица;

12. Услуги во рамките на згрижување и надзор на деца и младинци, како и со нив тесно поврзан промет на добра;

13. Услуги во рамки на сместување на деца и младинци со цел нивно воспитување, образование или дообразување, како и со нив тесно поврзан промет на добра;

14. Услуги во рамки на професионалната дејност на доктори, стоматолози и забни техничари, или на други медицински професии кои даваат медицинска здравствена заштита, како и испорака на забни протези од страна на стоматолози и забни техничари, освен:

а) услуги од козметички салони и салони за масажа,

б) услуги од лица кои применуваат нетрадиционални методи на лекување и

в) ветеринарни услуги;

15. Превозни услуги на болни и повредени лица со возила специјално наменети за такви цели;

16. Прометот на човечка крв, мајчино млеко, човечки органи, клетки и ткива;

17. Образовни услуги, и тоа:

а) образование и воспитување на деца и младинци и

б) услуги на оквалификување, доквалификување и преквалификување, како и услуги на училишта и центри за изучување на странски јазици;

18. Услуги на погребални институции и крематориуми, како и прометот на добра поврзан со ваквите услуги;

19. Меѓународен превоз на патници и

20. Промет на добра, како и користење на истите во смисла на член 6 став 3 точка 1 од овој закон, за кои било исклучено правото на одбивка на претходните даноци при нивната набавка, нивното производство или нивниот увоз според член 35. Ова не важи за прометот, кој е исклучен од даночното ослободување според точка 1 на овој член.

2. Даночни ослободувања во земјата со право на одбиток на претходниот данок

член 24

Се ослободуваат од данокот на додадена вредност:

1. Испораки на добра кои се превезуваат или испраќаат во странство од страна на даночниот обврзник, примателот на доброто или од страна на трето лице по нивен налог, ако примателот на доброто е со седиште во странство.

Испорачаното добро може да биде обработено или преработено пред извозот од страна на трети лица по налог на примателот на истото;

2. Прометот на добра кои се превезуваат или испраќаат од земјата во слободни зони, царински зони или царински складови;
3. Услуги поврзани со увозот, извозот и транзитот и тоа:
  - а) меѓународниот превоз на добра за извоз и другите услуги кои се извршуваат во непосредна врска со извозот на добрата;
  - б) меѓународен превоз на добра за увоз, како и други услуги кои се однесуваат на увозот, доколку вредноста на тие услуги е вклучена во даночната основа во согласност со член 21, став 2 точка 2 од овој закон;
  - в) услуги кои директно се поврзани со увозот од членот 27 став 1 точка 2 и членовите 27- а и 27- в ;
4. Работи на движни материјални добра кои биле набавени или увезени во земјата за цели на овие работи и кои потоа биле извезени од страна на вршителот на услугата, странскиот нарачател или во нивно име од страна на трето лице;
5. Вршењето услуги од страна на посредници кои делуваат во име и за сметка на друго лице, кога таквите дејности се однесуваат на прометот наведен во овој член;
6. Прометот на злато и други благородни метали према централни банки;
7. Прометот, модификацијата, поправката, одржувањето, чартерингот и изнајмувањето на летала кои се користат главно во меѓународниот комерцијален воздушен сообраќај, како и испораката, изнајмувањето, поправката и одржувањето на добрата кои служат за опремување на леталото;
8. Прометот на добра и услуги кои се во врска со подмирување на непосредните потреби на летала според точка 7 на овој член и
9. Меѓународниот воздушен превоз на патници во воздушниот сообраќај. Ова даночно ослободување важи за воздухопловни претпријатија со седиште во странство само во случај на реципроцитет.

член 25

- (1) Купувач-физичко лице, кое на територијата на Република Македонија нема постојано живеалиште или привремен престој, има право на враќање на данокот на додадена вредност за добрата кои се купени во Република Македонија чија вредност надминува износ од 5.000 денари, вклучувајќи го и данокот на додадена вредност, кои ги изнесува од Република Македонија пред истекот од третиот месец кој следи по месецот на купување.
- (2) Правото на враќање на данокот на додадена вредност од ставот (1) на овој член не се однесува на минерални масла, алкохол и алкохолни пијалаци како и на производи од тутун.
- (3) Начинот на враќањето на данокот на додадена вредност и содржината на барањето за враќање на данокот на додадена вредност ги пропишува министерот за финансии.

член 26

(1) Извозот се смета за извршен, ако:

1. Доброто ја премине царинската линија на Република Македонија и
2. Доброто стигне во слободни зони, царински зони и царински складови, под услов истото да не е наменето за крајна потрошувачка.

(2) Странски примател во смисла на член 24 точка 1 претставува лице кое има свое фактичко седиште, подружница, постојано живеалиште или престојувалиште во странство. Подружницата на странскиот примател која се наоѓа во земјата не се смета за странски примател.

(3) Странски нарачател во смисла на член 24 точка 4 претставува лице кое ги исполнува условите од став 2.

(4) Даночниот обврзник е должен да ја докаже исполнетоста на условите за даночно ослободување наведени во член 24 на овој закон, како и во став 1 од овој член. Министерот за финансии го уредува подетално начинот на докажување на даночното ослободување.

3. Даночни ослободувања при увозот

член 27

(1) Се ослободува од данок на додадена вредност увозот на следните добра:

1) добра чиј промет е ослободен од данок на додадена вредност во земјата според членовите 23 и 24 точки 6, 7 и 8 од овој закон;

2) добра кои во рамките на транзитна царинска постапка се движат од едно до друго место во царинското подрачје на Република Македонија;

3) добра кои повторно се увезуваат во непроменета состојба како при нивниот привремен извоз и

4) добра кои се увезуваат:

а) од страна на шефови на странски држави и претставници на шефови на странски држави во посебни мисии, како и членовите на нивната придружба, за нивни службени потреби и за лична употреба,

б) од страна на меѓународни и меѓудржавни организации со седиште во Република Македонија, односно нивни претставништва во Република Македонија, во време на вршење на својата дејност во Република Македонија, за нивни службени потреби,

в) од страна на дипломатски и конзуларни претставништва на странски држави во Република Македонија, за нивни службени потреби,

г) од страна на шефови на странски дипломатски претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за нивна лична употреба,

д) од страна на дипломатскиот персонал на странските дипломатски претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за нивна лична употреба,

ѓ) од страна на конзуларниот персонал на странските конзуларни претставништва во Република Македонија и членовите на нивните потесни семејства, за нивна лична употреба и

е) од страна на персоналот на странските дипломатски и конзуларни претставништва во Република Македонија, за предмети за домаќинство увезени во рок од 12 месеца од денот на нивното доаѓање во Република Македонија.

(2) Ослободувањето од ставот (1) точка 4 на овој член не може да го користат државјани на Република Македонија, ниту странски државјани со одобрен постојан престој во Република Македонија;

(3) За ослободување од данок на додадена вредност за добрата од ставот (1) точка 4 на овој член се применуваат царинските прописи со кои се одредуваат критериумите и начинот на спроведување на ослободување од увозни давачки како и видот, количината и намената на добрата од ставот (1) точка 4 на овој член кои можат да се ослободат од увозните давачки;

(4) Добрата од ставот (1) точка 4 на овој член не смеат во рок од три години од денот на увозот да се отуѓуваат, без да се плати данокот на додадена вредност.

член 27-а

(1) Се ослободува од плаќање данок на додадена вредност увозот на добра кои се наменети да:

а) се стават на увид на царинскиот орган, и кога е применливо, да се стават во третман на привремено чувани добра,

б) се внесат во слободна зона или слободен склад и

в) се стават во постапка на царинско складирање или царинска постапка на увоз за облагородување според системот на одложено плаќање, согласно со царинските прописи.

(2) Ослободување од плаќање на данок на додадена вредност согласно ставот (1) од овој член може да се оствари ако добрата не се пуштени во слободен промет, односно не се наменети за крајна потрошувачка.

(3) Од плаќање на данок на додадена вредност се ослободени и добра наменети за продажба во слободни царински продавници на аеродромите, отворени за меѓународен воздушен сообраќај под услови патниците истите да ги изнесат како багаж во дозволени количини во други држави со авион.

член 27-б

(1) При увоз на добра од плаќање данок на додадена вредност се ослободуваат :

1) патници кои доаѓаат од странство, за предмети наменети за нивни лични потреби за време на патувањето во странство (личен багаж), а кои не подлежат на какви било важечки ограничувања или забрани, без оглед на тоа дали ги носат со себе или истите ги дале на превоз на превозник;

2) домашни патници, за други предмети со мала вредност покрај предметите од личниот багаж, кои ги внесуваат од странство, а кои не се од комерцијална природа. Ослободувањето од оваа точка не се применува за домашни патници кои влегуваат повеќе од еднаш во тековното деноноќие во царинското подрачје. Како домашни патници не се сметаат екипажот и лицата кои управуваат со јавните транспортни средства. Ослободувањата не се однесуваат на тутун и производи од тутун, алкохол и алкохолни пијалаци, како и на парфеме и тоалетни води;

3) државјани на Република Македонија и странски државјани, за предмети од некомерцијална природа со мала вредност кои повремено се примаат од странство. Ослободувањата не се однесуваат на тутун и производи од тутун, алкохол и алкохолни пијалаци како и на парфеме и тоалетни води;

4) државјани на Република Македонија и странски државјани, за лекови за лична употреба што ги носат со себе или ги добиваат во пратки од странство;

5) возачи на моторни возила и мотоцикли, за гориво и мазиво кое се наоѓа во резервоари кои се фабрички вградени во моторните возила и мотоцикли;

6) државјани на Република Македонија и странски државјани, кои имаат одобрен постојан престој во Република Македонија, за лични предмети кои ги наследиле во странство. Ослободувањата не се однесуваат на алкохол и алкохолни пијалаци, тутун и преработки од тутун, комерцијални моторни возила, предмети за употреба при вршење на трговија или професионална дејност кои ги употребувал починатиот при вршење на трговската или професионалната дејност, залихи на суровини и готови или полуготови производи и живи животни и земјоделски производи кои ги надминуваат количините кои се соодветни за вообичаените семејни потреби;

7) државјани на Република Македонија, кои живеат во пограничниот појас, за растителни и животински производи (предмети) добиени на сопствените имоти во пограничниот појас на соседна држава, како и за подмладок и други производи стекнати од стоката што ја имаат на тие имоти заради полски работи, паша или презимување;

8) државјани на Република Македонија и странски државјани, за одликувања, медали, пехари, споменици и слични предмети од симболичен карактер добиени во странство на натпревари, изложби и приредби од меѓународно значење. Ослободувањата не се однесуваат на алкохолни пијалаци како и на тутун и производи од тутун;

9) научници, книжевници и уметници, за сопствените дела што ги внесуваат од странство;

10) државни органи или регистрирани хуманитарни или добротворни организации, за добра кои бесплатно ги увезуваат, а кои се наменети за бесплатна поделба на жртвите од природни или други непогоди или за добра кои остануваат во сопственост на тие организации, а кои се наменети за бесплатно ставање на располагање на жртвите на тие непогоди.

Ослободувањето не се однесува на материјал и опрема наменета за обнова на подрачјата кои ги зафатила природна или друга катастрофа. Ослободувањето се однесува само на организации кои водат соодветно книговодство и им овозможуваат на надлежните органи надзор над нивното работење и кои по потреба нудат гаранција како инструмент за обезбедување на плаќањето;

11) регистрирани хуманитарни или добротворни организации, за добра кои бесплатно ги увезуваат од странство за извршување на нивните хуманитарни активности. Ослободувањата не се однесуваат на алкохолни пијалаци, тутун и производи од тутун, како и на моторни возила (освен амбулантни возила за превоз на болни и повредени лица). Ослободувањето се однесува само на организација која води соодветно книговодство и на надлежните органи им овозможува надзор над нивното работење и кои по потреба нудат гаранција како инструмент за обезбедување на плаќањето;

12) јавни музеи и јавни уметнички галерии, за подарени збирки и уметнички предмети;

13) јавни библиотеки, за подарен библиотекарски материјал;

14) јавни архиви, за подарена репродуцирана архивска граѓа;

15) терапевтски супстанции од човеково потекло, реагенси за определување на крвни групи и на типови ткива;

16) лабораториски животни и биолошки или хемиски супстанции наменети за истражување;

17) мостри на добра со мала вредност кои според видот и количината не можат да се користат за друга намена;

18) добра наменети за употреба на саеми, трговски изложби или слични манифестации. Ослободувањето не се однесува на алкохол и алкохолни пијалаци, тутун и преработки од тутун и горива, било да се работи за течни, тврди или за гас;

19) добра кои се увезуваат заради испитување, истражување, анализирање или тестирање. Ослободувањето не се однесува на стока употребена за испитување, анализирање или тестирање за подобрување на продажбата;

20) трговски марки, модели или дизајни и нивните придружни документи, како и поднесоци за признавање на патенти за пронајдоци или слично, што им се доставуваат на организациите за заштита на авторските права или правата од индустриска сопственост;

21) туристички пропаганден материјал наменет за бесплатно делење и чијашто главна задача е да ја претстави странската туристичка понуда;

- 22) фармацевтски производи за здравствена или ветеринарна намена што се употребуваат при меѓународни спортски манифестации организирани во Република Македонија;
- 23) материјали потребни за прицврстување и за заштита на стоката во текот на нејзиниот транспорт;
- 24) подлога и храна за добиток и за животни во текот на нивниот транспорт;
- 25) материјали за изградба, одржување или украсување на спомен обележја на жртвите од војните или гробишта за жртвите од војните;
- 26) ковчези со тела, погребни урни со пепел и придружни погребни предмети;
- 27) документи кои се испратени бесплатно до државните органи;
- 28) изданија на странски влади и официјални меѓународни органи наменети за бесплатно делење;
- 29) предмети кои се поднесуваат како докази или за слични цели пред судовите или други државни органи;
- 30) примероци на потписи и печатени циркулари кои се однесуваат на потписи кои се праќаат како дел од вообичаена размена на информации меѓу јавни служби или меѓу банки;
- 31) службени печатени материјали испратени до Народната банка на Република Македонија;
- 32) извештаи, изјави, белешки, проспекти, обрасци за пријавување и други документи кои се изготвени од фирми регистрирани во странство и испратени до сопствениците или носителите на хартии од вредност издадени од тие фирми;
- 33) досиеја, архиви, печатени обрасци и други документи кои се користат на меѓународни состаноци, конференции или конгреси, како и извештаи за тие собири;
- 34) планови, технички цртежи, нацрти, описи и други слични документи увезени за добивање или исполнување на нарачки во странство или за учество на конкурси или натпревари кои се одржуваат на царинското подрачје;
- 35) документи кои се користат при спроведување на испити на царинското подрачје, кои ги спроведуваат институции со седиште во странство;
- 36) печатени обрасци кои се користат како службени документи во меѓународниот промет на возила или стока, во рамките на меѓународни конвенции;
- 37) печатени обрасци, етикети, билети и слични документи кои се испратени од странски превозници или хотели до туристички агенции со седиште во царинското подрачје;
- 38) печатени обрасци и билети, коносмани, товарни листови и други комерцијални или канцелариски документи кои веќе се искористени;
- 39) службени печатени обрасци од странски земји или од меѓународни органи и печатени материјали кои се во согласност со меѓународни стандарди испратени за

распределба од странски здруженија до соодветни здруженија со седиште во царинското подрачје;

40) фотографии, слајдови и стандардни подлоги за фотографии, без оглед дали се титлувани, испратени до новински агенции или до издавачи на весници или списанија;

41) добра кои како подарок се добиени од странски донатори, како и увезени добра купени со паричните средства добиени како подарок на државните органи, општините и градот Скопје и на јавни правни субјекти и

42) добра потребни за реализирање на проекти финансирани со парични средства на странски донатори врз основа на договори меѓу Владата на Република Македонија и странски донатори, во кои стои клаузула дека донираните средства не можат да се користат за плаќање на увозни давачки.

(2) За ослободување од данок на додадена вредност за добрата од ставот (1) на овој член се применуваат царинските прописи со кои се одредуваат условите и начинот на спроведување на ослободување од увозни давачки како и видот, количината и намената на добрата од ставот (1) на овој член кои можат да се ослободат од увозните давачки.

(3) Добрата од ставот (1) од овој член не смеат во рок од три години од денот на увозот да се отуѓуваат, без да се плати данокот на додадена вредност.

(4) Поблиски прописи за начинот на спроведување на даночното ослободување од ставот (1) точка 42 на овој член донесува министерот за финансии.

член 27 - в

(1) Се ослободени од плаќање на данок на додадена вредност добрата кои привремено се увезуваат со целосно ослободување од плаќање царина, и тоа:

- 1) транспортни средства;
- 2) лични предмети и стока за спортски цели увезени од патници;
- 3) материјали за помош при непогоди;
- 4) медицинска, хируршка и лабораториска опрема;
- 5) животни;
- 6) стока за употреба во погранични зони;
- 7) медиуми - носачи на звук, слика или податоци;
- 8) рекламен материјал;
- 9) професионална опрема;
- 10) педагошки материјал и научна опрема;
- 11) амбалажа;

12) калапи, матрици, нацрти, скици, модели, инструменти за мерење, проверка и тестирање и други слични предмети;

13) специјален алат и инструменти;

14) стока за вршење на тестирање или која е предмет на тестирање;

15) мостри на стока;

16) заменувачки производи;

17) стока за изложби, саеми, средби и слични настани или за продажба;

18) резервни делови, прибор и опрема и

19) друга стока која повремено се увезува или се увезува во случаи во кои нема економски ефект.

(2) За добрата наведени во ставот (1) од овој член ослободувањето од плаќање данок на додадена вредност се одобрува согласно со условите и роковите определени со царинските прописи со кои за добрата наведени во ставот (1) од овој член се одобрува привремен увоз со целосно ослободување од плаќање царина.

V. ДАНОЧНИ СТАПКИ

член 28

Данокот на додадена вредност се пресметува со примена на пропорционални даночни стапки врз даночната основа за оданочивиот промет на стоки и услуги и увоз и тоа:

1. според општата даночна стапка од 18%,
2. според повластената даночна стапка од 5%.

1. Општа даночна стапка

член 29

Општата даночна стапка од 18% се применува врз целокупниот промет и увоз, освен врз прометот и увозот кој се оданочува со повластената даночна стапка.

2. Повластена даночна стапка

член 30

(1) Повластената даночна стапка од 5% се применува врз прометот и увозот на:

1. Производи за човечка исхрана;
2. Вода за пиење од јавните системи за снабдување и одведување на урбаните отпадни води и вода за наводнување на земјоделско земјиште;

3. Публикации и тоа: книги, брошури и слични печатени материјали, весници и други периодични публикации, детски сликовници, книги за цртање и боење за деца и картографски производи од секаков вид, освен публикации кои служат претежно за рекламни цели, како и публикации со порнографска содржина;

4. Семенски и саден материјал за производство на земјоделски растенија;

5. Ѓубрива;

6. Средства за заштита на растенијата;

7. Фолии од пластична маса за употреба во земјоделството;

8. Земјоделска механизација;

9. Лекови;

10. Машини за автоматска обработка на податоци и нивни единици (компјутери);

11. Термални сончеви системи и компоненти;

12. Медицинска опрема, помагала и други уреди чијашто намена е за олеснување или третирање на инвалидност исклучиво за лична употреба од страна на инвалидни лица.

13. Сурово масло за производство на храна за човечка исхрана и

14. Првиот промет на станбени згради и станови во оној дел во кој истите се користат за станбени цели и кој ќе се изврши во рок до пет години по изградбата.

(2) Повластената даночна стапка од 5% се применува и на прометот на следниве услуги:

1. Превоз на лица и нивниот придружен багаж;

2. Софтвер за машини за автоматска обработка на податоци и нивни единици (компјутери);

3. Услуги а одржување на јавна чистота и отпремување на отпад и

4. Услуги на сместување (ноќевање) или сместување со појадок, полупансион или полн пансион, во сите видови на комерцијални угостителски објекти.

(3) Владата на Република Македонија поблиску ги определува добрата и услугите од ставот (1) и (2) на овој член кои подлежат на повластена стапка на данокот на додадена вредност.

VI. ВРЕМЕ НА НАСТАНУВАЊЕ НА ДАНОЧНИОТ ДОЛГ

член 31

(1) Даночниот долг настанува:

1. Во моментот кога е извршен прометот на доброто. Кога доброто се превезува или испраќа, се смета моментот на започнување на превозот или на испраќањето. Кога прометот вклучува монтирање или инсталирање, се смета моментот кога соодветните работи се завршени и

2. Во моментот кога услугата е целосно извршена.

(2) Кога плаќањето е извршено пред извршувањето на прометот, време на настанување на даночниот долг е моментот кога е добиено плаќањето, во висина на данокот за добиениот износ.

(3) Во случај на периодичен или континуиран промет, за кој се предвидени последователни плаќања, време на настанување на даночниот долг е денот на кој е издадена фактура за соодветниот период или, доколку е порано, денот во кој е добиено плаќање за соодветниот период.

(4) Ако економски деливиот промет се должи и извршува во делови, време на настанување на даночниот долг е денот во кој е извршен соодветниот дел од прометот.

(5) Кога се користат автомати за продажба на добра или за извршување услуги, кои работат со монети, книжни пари или жетони, време на настанување на даночниот долг е денот на кој монетите, книжните пари или жетоните се вадат од автоматот.

(6) За време на настанување на даночниот долг при увозот на добра се смета:

1. Денот на настанување на обврската за плаќање на царината и другите увозни давачки, или денот на внесување на доброто во земјата, кога се работи за добро кое не подлежи на плаќање царина и

2. Моментот кога доброто, кое подлежи на режимот на добра во слободни зони, царински зони и царински склади или кога доброто е во транзит или е привремено увезено, се пушта во слободниот промет.

VII. ДАНОЧЕН ДОЛЖНИК

член 32

Даночен должник е:

1. Даночниот обврзник во случаите од член 2 точка 1 од овој закон;

2. Лице кое увезува добра во случаите од член 2 точка 2 на овој закон;

3. Лице кое издава фактура од член 55 ставови 1 и 2 на овој закон;

4. Примателот на доброто или корисникот на услугата, доколку истиот е даночен обврзник или институција во смисла на член 10 став 1 од овој закон, во случај на

промет, извршен од страна на даночен обврзник, кој нема ниту седиште, ниту подружница во Република Македонија. Во тие случаи, обврската за пресметување на данокот (член 40), за поднесување даночна пријава (член 41), за плаќање на данокот (член 43) и за плаќање камата во случај на задоцнето плаќање на данокот (член 44) паѓа на товар на даночниот должник.

VIII. ОДБИТОК НА ПРЕТХОДНИОТ ДАНОК

1. Услови за одбивка на претходниот данок

член 33

(1) Претходен данок е износот за кој се намалува данокот на додадена вредност што се должи за извршениот промет за одреден даночен период.

(2) Претходниот данок од став 1 на овој член се однесува на:

1. Данокот на додадена вредност за прометот кој е извршен спрема даночниот обврзник од страна на други даночни обврзници;
2. Данокот на додадена вредност за плаќања, кои даночниот обврзник ги извршил за промет во смисла на точка 1 од овој став, кој сеуште не е извршен спрема него и
3. Данокот на додадена вредност кој е платен за увозот на добра.

член 34

(1) Правото на одбивка според член 33 на овој закон може да се оствари:

1. Ако даночниот обврзник ги употребува набавените или увезените добра, односно примените услуги за цели на неговата стопанска дејност;
2. Врз основа на фактура која е издадена во согласност со член 53 од овој закон, или царинска декларација во која е посебно искажан платениот данок за увозот и ако тие документи се евидентирани во книговодството на даночниот обврзник.

(2) Правото на одбивка на претходниот данок настанува во моментот, во кој се исполнети сите услови според член 33 на овој закон и според став 1 од овој член.

(3) Министерот за финансии се овластува да донесе поблиски прописи во врска со тоа, во кои случаи и под кои услови може, за цели на поедноставување на правото на одбивка на претходниот данок, да се откаже од обврската на издавање фактура во смисла на член 53 на овој закон или на поединечни податоци во истата.

2. Исклучување на правото на одбиток на претходниот данок

член 35

Даночниот обврзник нема право на одбиток на претходниот данок за:

1. Набавки или увозот на добра и користењето услуги за цели на прометот:
  - а) ослободен од данок според член 23 на овој закон или
  - б) во странство кој би бил ослободен од данок според член 23 од овој закон, ако би се извршувал во земјата;
2. Набавки, производство и увоз на велосипеди, моторни возила со помалку од четири тркала (категирија Л), возила за превоз на патници, кои, покрај седиштето на возачот, имаат најмногу до осум седишта и чија најголема маса не надминува 3500 кг (категирија М1), исклучувајќи ги возилата за комбиниран превоз, летала, пловни објекти, како и резервни делови, гориво и потрошен материјал за нив, нивно изнајмување, одржување и поправка и за други услуги поврзани со нивно користење. Ова не важи во случаите, кога даночниот обврзник ги користи превозните средства или другите добра во календарската година исклучиво за следниве дејности:
  - а) промет со наведените превозни средства и други средства,
  - б) изнајмување на наведените превозни средства,
  - в) превоз со наведените превозни средства,
  - г) обука на возачи со нив,
  - д) одржување и поправка на наведените превозни средства и други добра;
3. Расходи за репрезентација на претпријатието или на сопственикот (гостење, подароци, одмор, рекреација и разонода);
4. Набавки или увоз на фрижидери, аудио и видео апарати, теписи и уметнички предмети со кои се опремуваат своите административни простории;
5. Издатоци за превоз на лица;
6. Издатоци за сместување во хотели или слични објекти и за исхрана и
7. Данокот на додадена вредност кој го должи издавачот на фактурата според член 55 став 1 или 2 на овој закон.

3. Поделба на претходните даноци

член 36

(1) Ако даночниот обврзник ги употребува набавените или увезените добра или примените услуги, како за промет со, така и за промет без право на одбиток на претходниот данок, лицето може да го одбие само оној дел од претходниот данок, кој отпаѓа на прометот со право на одбивка на претходниот данок. Данокот исклучен

од правото на повраток според член 35 од точка 2 до точка 7 на овој закон не се зема предвид при поделбата.

(2) Министерот за финансии се овластува да донесе поблиски одредби за спроведување на став 1 од овој член и притоа да одобри одредени олеснувања.

4. Исправка на одбитокот на претходниот данок

член 37

(1) Доколку кај одредено инвестиционо средство се променат околностите кои во календарската година на прва употреба биле одлучувачки за одобрување на претходниот данок и доколку промената настапи во рок од пет години од почетокот на употребата на средството, во тој случај се врши порамнување за секоја календарска година на промена преку исправка на одбивката на претходниот данок кој отпаѓа на трошоците за негова набавка или производство. За недвижности, рокот изнесува десет години.

(2) При исправката според став 1 на овој член, за секоја календарска година на промената, се поаѓа од една петтина во случаите од првата реченица, а во случаите од втората реченица од една десеттина од претходниот данок кој отпаѓа на инвестиционото средство. Во согласност со конкретните случаи се земаат предвид и пократки рокови.

(3) Измена на околностите постои и ако даночниот обврзник го оттуѓил или пренаменил за сопствена потрошувачка според член 3 став 3 точка 1 на овој закон сеуште наменски подобното инвестиционо средство пред истекот на соодветниот рок за исправка според ставовите 1 и 2 од овој член и доколку оттуѓувањето или сопствената потрошувачка можат поинаку да се оценат за цели на претходниот данок, отколку употребата во првата календарска година.

(4) Став 3 од овој член важи и ако оттуѓувањето или самопотрошувачката настапиле во календарската година на негова прва употреба.

(5) Исправката според ставовите 3 и 4 од овој член се врши така, што ќе се смета дека инвестиционото добро се користело во периодот од оттуѓувањето или самопотрошувачката до истекот на соодветниот рок за исправка и натаму за стопанската дејност на даночниот обврзник според соодветните променети околности.

(6) Министерот за финансии се овластува да донесе поблиски прописи за спроведување на ставовите од 1 до 5 од овој член и притоа да одобри одредени олеснувања.

IX. ПОСЕБНИ ОДРЕДБИ ЗА ТУР-ОПЕРАТОРИ

член 38

(1) Одредбите од овој член важат за туристички услуги на даночен обврзник, доколку тој настапува према патниците во свое име (во натамошниот текст: тур-оператори) и притоа прима добра и услуги од трети лица кои се од непосредна полза за патниците (во натамошниот текст: претходни туристички услуги).

(2) Туристичките услуги дадени од страна на тур-операторот се сметаат за една единствена услуга. Местото на оваа услуга се утврдува според член 14 став 1 на овој закон.

(3) По исклучок од членовите 16, 17 и 18 на овој закон, даночна основа на услугата на тур-операторот претставува разликата меѓу износот кој го плаќа патникот за туристичкото патување и износот кој го плаќа туроператорот за претходните туристички услуги. Данокот на додадена вредност не е составен дел на даночната основа. Во случаите од член 19 став 1 точка 2 и од став 2 на овој закон, наместо износот кој го плаќа патникот за туристичката услуга се земаат износите дадени во наведениот член. Наместо за секоја туристичка услуга одделно, тур-операторот може даночната основа да ја утврди или за одделни групи на туристички услуги, или за сите туристички услуги заедно, дадени во рамките на одреден даночен период.

(4) Независно од членовите 33 и 34 на овој закон, тур-операторот не е овластен да го одбие како претходен данок данокот на додадена вредност кој му се одделно истакнат во фактурата за извршените претходни туристички услуги.

(5) Се овластува Министерот за финансии да го утврди начинот на исполнување на евиденциските обврски независно од член 52 на овој закон.

X. ОДАНОЧУВАЊЕ

1. Даночен период

член 39

(1) Периодот за кој се пресметува и плаќа данокот на додадена вредност е даночен период. За даночен период се смета календарскиот месец или, доколку вкупниот промет во изминатата календарска година не надминал износ од 25 милиони денари, даночниот период ќе биде календарско тримесечје.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член, на даночни обврзници кои остваруваат промет од членот 51 став (4) на овој закон, за даночен период им се смета календарската година. Доколку даночниот обврзник ја врши својата дејност само во еден дел од календарската година, за даночен период се смета само овој период.

(3) По исклучок од ставот (2) на овој член, кај даночните обврзници кои остваруваат промет согласно со членот 51 став (4) од овој закон, може да се одреди даночен период да биде календарски месец, ако даночниот обврзник поднесе барање и

документирано докаже дека во тековната календарска година ќе има влезни исполнувања кои произлегуваат од инвестиции во опрема и недвижности за започнување или проширување на неговата стопанска дејност, во износ од најмалку 100.000.000 денари на годишно ниво без данокот на додадена вредност. Барањето се поднесува до 10 во месецот до надлежниот даночен орган.

(4) Под инвестиции во опрема и недвижности за започнување или проширување на стопанската дејност на даночниот обврзник се подразбираат вложувањата во материјални средства (недвижности, постројки и опрема) и во нематеријални средства (компјутерски софтвер и патенти) за проширување на својата дејност, освен вложувања во патнички автомобили, мебел, теписи, аудиовизуелни средства, бела техника, уметнички дела од ликовната и применетата уметност и други вложувања кои служат за административни цели.

(5) Надлежниот даночен орган со решение го менува даночниот период кај даночните обврзници регистрирани за целите на данокот на додадена вредност врз основа на податоците за остварениот промет од претходната календарска година.

(6) Ако даночниот орган одлучи да го прифати барањето од став (3) на овој член промената на даночниот период се врши од месецот кој следува по месецот во кој е поднесено барањето.

(7) Доколку даночниот обврзник не ги исполни условите од ставот (3) на овој член, надлежниот даночен орган ќе изврши промена на даночниот период во согласност со ставот (5) на овој член.

(8) Министерот за финансии донесува поблиски прописи за спроведување на овој член.

2. Пресметување на данокот

член 40

(1) Даночниот обврзник го пресметува данокот на додадена вредност за соодветниот даночен период според вкупно извршениот промет, доколку во тој период настанал даночен долг според член 31 на овој закон. При пресметувањето се земаат предвид исправките според член 22, став 1 и долгуваните износи според член 55 став 2 на овој закон.

(2) Данокот пресметан според став 1 на овој член се намалува за претходниот данок кој може да се одбие според членовите 33 до 36 на овој закон, а кој се однесува на истиот даночен период, за кој се пресметува данок. При утврдувањето на претходниот данок се земаат предвид исправките според членовите 22 и член 37 од овој Закон.

(3) Ако за целите на оданочување биле решавачки околностите од одредена календарска година, кои можат да се утврдат само привремено во текот на таа календарска година, во тој случај даночниот обврзник е должен да изврши конечна пресметка на даноците во даночната пријава за последниот даночен период од таа календарска година.

(4) При увоз на добра, данокот на додадена вредност го пресметува надлежниот царински орган кој ја спроведува постапката за царинење.

3. Поднесување даночна пријава и периодичен извештај од денарски трансакциски сметки и девизни сметки

член 41

(1) Даночниот обврзник е должен за секој даночен период да поднесе даночна пријава во рок од 25 дена по истекот на даночниот период во која сам го пресметува данокот.

(2) Кон даночната пријава од ставовите (1), (4) и (5) на овој член, за соодветниот даночен период, даночниот обврзник е должен да поднесе периодичен финансиски извештај од одобрените фискални системи на опрема за регистрирање на готовински плаќања и преку носителот на платниот промет согласно со ставот (7) на овој член да поднесе периодичен извештај од денарски трансакциски сметки и девизни сметки преку кои го остварува работењето.

(3) Даночната пријава се поднесува во рокот од ставот (1) на овој член и тогаш кога во соодветниот даночен период даночниот обврзник нема извршено оданочив промет.

(4) По исклучок од ставот (1) на овој член во случај на престанок со вршење на дејност, даночниот обврзник е должен да поднесе даночна пријава во рок од 25 дена по истекот на календарскиот месец во кој престанал со дејноста.

(5) По исклучок од ставот (1) на овој член во случај на промена на даночниот период од членот 39 став (6) на овој закон, даночниот обврзник е должен да поднесе даночна пријава во рок од 25 дена по истекот на календарскиот месец во кој е поднесено барањето, за периодот од почетокот на календарската година до крајот на месецот во кој е поднесено барањето.

(6) Даночната пријава се поднесува до надлежниот даночен орган кај кого е регистриран даночниот обврзник.

(7) Периодичните извештаи од денарски трансакциски сметки и девизни сметки преку кои даночниот обврзник регистриран за цели на данокот на додадена вредност го остварува своето работење од ставот (2) на овој член, ги доставува носителот на платниот промет по електронски пат до надлежниот даночен орган. Периодичните извештаи од овој став носителот на платниот промет ги доставува за период и во рок во кој се поднесува даночната пријава согласно ставовите (1), (3), (4) и (5) од овој член.

(8) Надлежниот даночен орган по електронски пат до носителите на платниот промет ги доставува следните податоци за даночните обврзници:

- регистрација за цели на данокот на додадена вредност и даночен период за пресметување и плаќање на данокот на додадена вредност,
- прекинување на регистрација за данокот на додадена вредност,

- бришење од регистарот на обврзници за данокот на додадена вредност и
- промена на даночниот период за пресметување и плаќање данокот на додадена вредност.

(9) Формата и содржината на даночната пријава ги пропишува министерот за финансии.

член 41-а

(1) Доколку даночниот обврзник утврди дека пријавил неточно или нецелосно промети, даноци или претходни даноци во одредена даночна пријава за соодветниот даночен период, должен е да изврши исправка на даночната пријава преку поднесување на нова исправена даночна пријава за тој даночен период и тоа најдоцна до рокот за доставување на годишната сметка. Исправката не се врши преку искажување на разликите во износите, туку преку искажување на целосните износи.

(2) По исклучок од ставот 1 на овој член, даночниот обврзник е должен да изврши исправка на неточната или нецелосната даночна пријава во последната даночна пријава од календарската година на која се однесува грешката, доколку се работи за повеќе или помалку пријавен данок во дадениот даночен период кој е помал од 1% од пријавениот данок.

член 42

(1) Надлежниот даночен орган со решение ќе го утврди данокот на додадена вредност за соодветниот даночен период, ако:

1. даночниот обврзник не поднесе даночна пријава во пропишаните рокови;
2. данокот не е правилно пресметан, или ако не одговара на реално остварениот промет и
3. се утврди со контрола дека евиденцијата на даночниот обврзник е нецелосна или содржи неточни податоци.

(2) При утврдувањето на данокот од став 1 на овој член, соодветно се применуваат одредбите на Законот за персоналниот данок од доход.

4. Плаќање на данокот

член 43

(1) Даночниот обврзник е должен за секој даночен период да го плати данокот кој го пресметал според член 40 ставови 1 и 2 од овој закон.

(2) Данокот пресметан и пријавен за соодветниот даночен период, даночниот обврзник го плаќа во роковите пропишани во член 41 ставови 1, 4 и 5 на овој закон, во кои се поднесува даночната пријава.

(3) Даночниот обврзник е должен данокот утврден според член 42 од овој закон да го плати во рок од 15 дена по денот на приемот на решението за утврдување на данокот.

(4) Даночниот обврзник е должен данокот за плаќање да го уплати на сметките утврдени со посебни прописи.

(5) Данокот на додадена вредност при увозот се плаќа во исто време кога се плаќаат царинските давачки.

(6) Наплата на данокот од став 5 на овој член врши надлежниот царински орган и истиот посебно го искажува во царинската декларација.

(7) Добрата можат да бидат ослободени од царинскиот надзор само по плаќање на данокот на додадена вредност.

(8) Царинскиот орган е должен наплатениот данок да го уплати на сметка на државниот буџет во рок од три дена од неговата наплата.

(9) Со цел да се избегнат тешкотиите при увозот, се овластува министерот за финансии да утврди во кои случаи и под кои околности може да се одложи плаќањето на данокот на додадена вредност при увозот и истовремено да се одбие истиот како претходен данок во истиот даночен период, во кој настанал.

член 44

Во случај на ненавремено плаќање на данокот по истекот на роковите кои се пропишани во член 43 од овој закон, даночниот обврзник плаќа камата по стапка од 0,05% за секој ден задоцнување.

Напомена: согласно член 180 од Законот за даночна постапка “Сл. весник на Р.М.” бр. 13/2006, а со примена од 1 април 2006 година, членот 44 престанува да важи.

5. Враќање на данокот

член 45

(1) Ако износот на претходниот данок во одреден даночен период е поголем од износот на данокот кој е пресметан за прометот, разликата му се враќа на даночниот обврзник врз основа на негово барање кое го искажува во даночната пријава. Ако даночниот обврзник не искаже такво барање, разликата се пренесува како даночна аконтација за следниот даночен период.

(2) Разликата на данокот од став 1 на овој член се враќа во рок од 30 дена по денот на поднесувањето на даночната пријава.

(3) Доколку надлежниот даночен орган е оневозможен да изврши контрола на даночната пријава по вина на даночниот обврзник, рокот од став 2 на овој член почнува да тече дури откако се создадени услови за спроведување на контролата.

(4) Неплатените даноци (данок на додадена вредност и други даноци) на даночниот обврзник, како и казнените камати за нив се пребиваат со побарувањата за исплата според став 1 од овој член.

(5) Кога данокот на додадена вредност при увозот е пресметан и наплатен на добра кои се ослободени од данокот, или кога се наплаќа поголем данок од износот кој според овој закон се должи, наплатениот данок, односно повеќе наплатениот данок му се враќа на лицето кое нема или има делумно право да го одбие претходниот данок, во рокот од став 2 на овој член.

член 46

По исклучок од одредбите од член 39 до 45 и во случај на постоење реципроцитет, на даночни обврзници кои немаат седиште или подружница во земјата и кои не извршуваат никаков промет во неа, или кои не должат данок за прометот ќе им се исплати, по барање, претходниот данок кој може да се одбие според членовите од 33 до 36 на овој закон, според посебна постапка која ја пропишува министерот за финансии.

член 47

(1) На непрофитните организации им се одобрува, по барање, повраток на данокот за промет на добра и за увозот реализиран спрема нив под следните услови:

1. прометот или увозот да не биле ослободени од данок;
2. данокот на додадена вредност за извршениот промет на добра мора да е посебно искажан во фактурата во смисла на член 53 на овој закон и да бил платен со плаќањето на купопродажната цена;
3. данокот долгуван за увозот мора да е платен и
4. добрата мора да се пренесени во странство и таму да се користат за хуманитарни, добротворни или образовни цели.

(2) Министерот за финансии се овластува да ја уреди постапката за исплата и да ги пропише условите за докажување на правото за исплата.

член 48

(1) Доколку странското дипломатско или конзуларно претставништво набави добра или користи услуги за службени потреби, на барање на претставништвото ќе му се изврши враќање на данокот на додадена вредност, доколку е платена фактурата и доколку во истата е одделно искажан данокот на додадена вредност од страна на даночниот обврзник според член 53 од овој закон. Враќањето се врши врз основа на посебни спогодби склучени со државата-испраќач, во согласност со условите на реципроцитет. Враќањето ќе се одбие, доколку износот на фактурата не надминува 5.000 денари, вклучувајќи го данокот на додадена вредност.

(2) Во согласност со став 1 од овој член, враќањето на данокот на додадена вредност му се одобрува и на шефот на дипломатското претставништво, на членовите на дипломатскиот персонал на странското дипломатско претставништво, како и на конзуларните функционери, доколку наведените лица стекнале добра или користеле услуги за лични потреби или за потреби на членовите на семејствата кои ги сочинуваат нивните домаќинства. Во тој случај, враќањето се ограничува на вкупен износ од 50.000 денари за соодветната календарска година. При набавката на моторно возило, враќањето на данокот се одобрува еднаш во три години, освен во случаите на неопходна набавка на ново возило како замена за старото, после настаната кражба или тешко оштетување. Данокот на додадена вредност за ваквата набавка не се засметува кон максималниот износ за враќање од 50.000 денари.

(3) При набавката на моторно возило како замена за старото пред истекот на три години по набавката на заменетото моторно возило, износот за враќање се намалува, земајќи го притоа предвид остатокот од вредноста на заменетото моторно возило, доколку за ваквата набавка било одобрено враќањето на данокот.

(4) Се овластува министерот за финансии да ги регулира поединостите на постапката за враќање.

член 49

(1) Данокот на додадена вредност ќе им се врати, на барање, на меѓународните организации и нивните членови за прометот на добра или услуги извршени спрема нив, според условите и ограничувањата утврдени со меѓународни спогодби.

(2) Поединостите во поглед на постапката за враќање ги регулира министерот за финансии.

6. Присилна наплата на данокот

член 50

Доколку данокот на додадена вредност не е платен во роковите од член 43 од овој закон, истиот ќе се наплати присилно според одредбите од Законот за утврдување и наплата на јавните приходи.

Напомена: согласно член 180 од Законот за даночна постапка “Сл. весник на Р.М.” бр. 13/2006, а со примена од 1 април 2006 година, членот 50 престанува да важи.

1. РЕГИСТРАЦИЈА

член 51

(1) Сите даночни обврзници, чиј вкупен промет во изминатата календарска година надминал износ од 2.000.000 денари или чиј вкупен промет се предвидува на почетокот од вршењето на стопанската дејност дека ќе го надмине износот или во текот на годината го надмине износот обврзани се за регистрација за данокот на додадена вредност. Обврската за регистрација за данокот на додадена вредност не се однесува за даночни обврзници во смисла на член 32 точка 4 и член 46 од Законот.

(2) Вкупен промет претставува збир на прометот што го направил обврзникот во текот на календарската година и кој е предмет на оданочување според член 2, точка 1 од овој закон, вклучувајќи го и данокот кој отпаѓа на него, освен прометот ослободен од данок без право на одбивка на претходниот данок. Ако даночниот обврзник ја вршел својата дејност само во еден дел од календарската година, фактичкиот вкупен промет се пресметува на ниво на вкупен промет за целата календарска година.

(3) Даночни обврзници - резиденти во земјата кои не се обврзани за регистрација според став 1 првата реченица не должат данок на додадена вредност за прометот на добра и услуги извршени од нив. Тие не се овластени одделно да искажуваат данок во фактурите или во други документи и немаат право на одбиток на претходни даноци.

(4) Даночните обврзници во смисла на став 3 од овој член, можат доброволно да се регистрираат за данокот на додадена вредност од почетокот на секоја календарска година. Во тој случај не се применува став 3 од овој член.

(5) Даночните обврзници во смисла на став 1, првата реченица и на став 4 од овој член се обврзани да поднесат пријава за регистрација за данокот на додадена вредност кај надлежниот даночен орган. Формата и содржината на пријавата ги утврдува министерот за финансии.

(6) Надлежниот даночен орган го врши уписот во регистарот на обврзници на данокот на додадена вредност од почетокот на тековната календарска година и притоа им издава на даночните обврзници решение. Ако даночниот обврзник започнал да ја врши својата дејност во текот на календарската година, регистрацијата се врши со започнување на вршењето на дејноста. Под започнување на вршење на дејноста се подразбира првото вршење на активност на даночниот обврзник како прва извршена набавка на добра (основни средства, трговска стока и друго) користена услуга (закуп, истражување на пазар и друго) и извршен промет на добра или услуга. Ако во текот на годината даночниот обврзник го надмине износот на остварен вкупен промет од 2.000.000 денари, регистрацијата се врши по истекот на месецот кога е остварен прометот. Во случаите од членот 9-а став (2) на овој закон, надлежниот даночен орган врши упис во регистарот на обврзници на данокот на додадена вредност, веднаш по утврдувањето.

(7) Даночните обврзници во смисла на став 1 првата реченица, и на став 4 и на став 6 трета реченица од овој член остануваат регистрирани најмалку во рок од пет

календарски години, независно од висината на вкупниот промет. Во овој период не се применува став 3 на овој член. Доколку вкупниот промет во петтата календарска година не го надминува износот според став 1, даночниот обврзник може по истекот на рокот да поднесе пријава за отповикување на регистрацијата за данок на додадена вредност до надлежниот даночен орган, кој му издава решение за бришење од регистарот на обврзници за данокот на додадена вредност.

(8) По исклучок на рокот утврден во ставот 7 на овој член, прекинувањето на регистрацијата може да се оствари во покус рок од пет календарски години, а со донесување на решение од надлежниот даночен орган.

(9) Надлежниот даночен орган може да изврши прекинување на регистрацијата кога:

а) во претходната календарска година даночниот обврзник поднесува даночни пријави без искажување на данок за извршен промет и без искажување претходен данок за одбивање;

б) во двете претходни календарски години даночниот обврзник поднесува даночни пријави без искажување на данок за извршен промет, со исклучок на случаите кога во истите периоди во даночните пријави искажува само промет ослободен од данок со право на одбивка или претходен данок кој произлегува од промет на инвестициони добра извршен кон даночниот обврзник или увезени од него;

в) даночниот обврзник не може да се најде на пријавената адреса и на адресата за вршење на деловни активности;

г) даночниот обврзник не поднесува даночна пријава и тоа најмалку два даночни периоди кај месеците и тримесечните и за еден даночен период кај годишните даночни обврзници;

д) кај даночниот обврзник претходно е идентификувано даночно затајување;

ѓ) ќе настапат случаите од членот 9-а ставови (1) и (2) на овој закон.

(10) Даночните обврзници во смисла на став 1, прва реченица и на став 4 од овој член ја поднесуваат пријавата најдоцна до 15 јануари во тековната година. Ако даночниот обврзник започнал со вршењето на својата дејност во текот на календарската година, пријавата се поднесува во рок од 15 дена од почетокот од вршењето на дејноста. Ако во текот на годината се надмине износот на остварен вкупен промет од 2.000.000 денари, даночниот обврзник ја поднесува пријавата најдоцна до 15 во месецот кој следи по месецот кога е остварен прометот.

(11) Пријавата за престанок на регистрацијата за данокот на додадена вредност, даночните обврзници ја поднесуваат најдоцна до 15 јануари во годината од која сакаат да престанат да бидат регистрирани за данокот на додадена вредност.

(12) Надлежниот даночен орган може да одбие да го регистрира даночниот обврзник кој започнува да врши дејност и даночниот обврзник кој доброволно се пријавил за регистрација, доколку:

а) не може да се најде на пријавената адреса и на адресата за вршење на деловни активности;

- б) не може да ја докаже реалната намера да врши дејност или
- в) кај даночниот обврзник претходно е идентификувано даночно затајување.

Член 51-а

(1) Доколку надлежниот даночен орган во рок од 15 работни дена по денот на поднесувањето на пријавата за регистрација за данок на додадена вредност или пријава за отповикување на регистрацијата за данок на додадена вредност, не донесе решение согласно со членот 51 ставови (6), (7) и (12) од овој закон, даночниот обврзник има право во рок од три работни дена од денот на истекувањето на овој рок да поднесе барање до директорот на надлежниот даночен орган за донесување на решение. Барањето се поднесува до писарницата на директорот на надлежниот даночен орган. Доколку директорот нема писарница, барањето се поднесува во писарницата на седиштето на надлежниот даночен орган.

(2) Формата и содржината на образецот на барањето од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за финансии.

(3) Кон барањето од ставот (1) на овој член барателот доставува и копија од пријавата од членот 51, ставови (5) и (7) од овој закон.

(4) Директорот на надлежниот даночен орган, или од него овластено лице, е должен во рок од пет работни дена од денот на приемот на барањето од ставот (1) на овој член во писарницата на директорот на надлежниот даночен орган, односно во писарницата на седиштето на надлежниот даночен орган, да донесе решение за прифаќање или за одбивање на барањето.

(5) Доколку директорот на надлежниот даночен орган, или од него овластено лице, не донесе решение во рокот од ставот (4) на овој член, подносителот на барањето може да го извести Државниот управен инспекторат во рок од пет работни дена.

(6) Државниот управен инспекторат е должен во рок од десет дена од денот на приемот на известувањето од ставот (5) на овој член да изврши надзор во надлежниот даночен орган дали е спроведена постапка по поднесеното барање во согласност со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор е должен да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(7) Инспекторот од Државниот управен инспекторат од ставот (6) на овој член по извршениот надзор согласно со закон, доколку утврди повреда на правилата на постапката донесува решение со кое го задолжува директорот на надлежниот даночен орган, или од него овластено лице, во рок од десет дена да донесе решение за прифаќање или за одбивање на барањето и во истиот рок да го извести Државниот управен инспекторат за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање.

(8) Доколку директорот на надлежниот даночен орган или од него овластено лице не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (7) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка

за прекршок утврден во Законот за управната инспекција и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кои директорот на надлежниот даночен орган, или од него овластено лице, ќе одлучи по поднесеното барање за што во истиот рок ќе го извести инспекторот за донесениот акт. Кон известувањето се доставува копија од актот со кој одлучил по поднесеното барање. Инспекторот во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(9) Доколку директорот на надлежниот даночен орган, или од него овластено лице, не одлучи и во дополнителниот рок од ставот (8) на овој член, инспекторот во рок од три работни дена ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител и во тој рок ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(10) Доколку инспекторот не постапи по известувањето од ставот (5) на овој член, подносителот на известувањето во рок од пет работни дена има право да поднесе приговор до писарницата на директорот на Државниот управен инспекторат. Доколку директорот нема писарница, приговорот се поднесува во писарницата на седиштето на Државниот управен инспекторат.

(11) Директорот на Државниот управен инспекторат е должен во рок од три работни дена од денот на приемот да го разгледа приговорот од ставот (10) на овој член и доколку утврди дека инспекторот не постапил по известувањето од подносителот на барањето од ставовите (6) и (7) на овој член и не поднесе пријава согласно со ставовите (8) и (9) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе барање за поведување прекршочна постапка за прекршок утврден во Законот за управната инспекција за инспекторот и ќе определи дополнителен рок од пет работни дена во кој инспекторот ќе изврши надзор во надлежниот даночен орган дали е спроведена постапката согласно со закон и во рок од три работни дена од денот на извршениот надзор да го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(12) Доколку инспекторот не постапи и во дополнителниот рок од ставот (11) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат ќе поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител против инспекторот и во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(13) Во случајот од ставот (12) на овој член директорот на Државниот управен инспекторат веднаш, а најдоцна во рок од еден работен ден, ќе овласти друг инспектор да го спроведе надзорот.

(14) Во случаите од ставот (13) на овој член, директорот на Државниот управен инспекторат во рок од три работни дена ќе го информира подносителот на барањето за преземените мерки.

(15) Доколку директорот на Државниот управен инспекторат не постапи согласно со ставот (11) на овој член, подносителот на барањето може да поднесе пријава до надлежниот јавен обвинител во рок од осум работни дена.

(16) Доколку директорот на надлежниот даночен орган, или од него овластено лице, не одлучи во рокот од ставот (9) на овој член, подносителот на барањето може да поведе управен спор пред надлежен суд.

(17) Постапката пред Управниот суд е итна.

XII. АДМИНИСТРАТИВНИ ОБВРСКИ

1. Евиденциски обврски

член 52

(1) Даночниот обврзник е должен да води уредна и точна евиденција во поглед на основите на пресметувањето на данокот, особено на неговиот промет и претходниот данок кој може да го одбие, така што ќе се овозможи лесна проверка на евиденцијата.

(2) Евиденцијата од став 1 на овој член мора да содржи одделни податоци за:

1. Прометот на даночниот обврзник, и тоа:

- а) даночната основа за тој промет и
- б) данокот долгуван за тој промет.

Евиденцијата треба да го прикаже начинот на кој се врши распределба на даночната основа на оданочив промет, истиот поделен според даночни стапки, на промет ослободен од данок со право на одбиток на претходниот данок и на промет ослободен од данок без право на одбиток на претходниот данок;

2. Прометот кој е извршен спрема даночниот обврзник и тоа:

- а) даночната основа за тој промет и
- б) претходниот данок кој отпаѓа на тој промет;

3. Увозот на даночниот обврзник и тоа:

- а) даночната основа за увозот и
- б) данокот кој отпаѓа на неа;

4. Исправките на даночната основа и на одбитоците на претходниот данок;

5. Данокот долгуван според член 55, ставови 1 и 2 на овој закон;

6. Претходниот данок кој може да се одбие;

7. Поделбата на претходните даноци и

8. Висината на данокот кој треба да се плати.

(3) Даночниот обврзник е должен на крајот од календарската година да ги утврди и евидентира соодветните годишни износи.

(4) Даночниот обврзник може да ги исполнува евиденциските обврски според став 2 точка 1 на овој член и на тој начин, што ќе води евиденција на даночните основи и на даноците во еден збир (бруто-евиденција). Во тој случај, должен е на крајот од

секој даночен период да го подели збирот на бруто-износите на даночни основи и на даноци и како такви да ги евидентира.

(5) Во случаите од член 32 точка 4 на овој закон, примателот на доброто или корисникот на услугата е должен да ги евидентира даночните основи за даноците кои тој ги долгува.

(6) Евиденцијата се води врз основа на влезните и на излезните фактури, на царинските документи или на други пропишани документи, во рамките на роковите утврдени за плаќање на данокот.

(7) Министерот за финансии е овластен да донесе поблиски прописи за начинот на исполнување на евиденциските обврски и за случаите, во кои може да се одобрат олеснувања во поглед на исполнувањето на овие обврски.

2. Издавање фактура

член 53

(1) Даночниот обврзник е должен на барање да издаде фактура за прометот извршен спрема други даночни обврзници.

(2) За фактура од став 1 на овој член се смета секој документ кој го издава даночниот обврзник или друго лице по негов налог за извршениот промет. Како фактура се смета и пресметката, со која даночниот обврзник пресметува одреден оданочив промет извршен спрема него од страна на друг даночен обврзник.

(3) Кога е добиен надоместок само за делумно извршен промет, пред да биде комплетиран прометот, даночниот обврзник издава одвоени фактури за секој делумно извршен промет.

(4) Даночниот обврзник издава фактура за секое плаќање кое го добива однапред (аванс), пред да биде извршен прометот.

(5) При размена на добра или услуги, секој поединечен даночен обврзник издава фактура.

(6) Во фактури издадени како за оданочив промет, така и за промет ослободен од данок, се врши одделно наведување на прометот. Кога се извршува промет кој е ослободен од данокот, на фактурата се наведува: “данок на додадена вредност не е пресметан”.

(7) Даночниот обврзник ја издава фактурата во два примерока. Првиот примерок од фактурата се доставува на примателот на доброто, додека вториот примерок се чува во сопствената евиденција.

(8) Фактурата се издава на денот на кој бил извршен прометот, а најдоцна во рок од пет работни дена.

(9) Кога се добива надоместок пред да биде извршен прометот, фактурата се издава во истиот ден кога авансното плаќање е добиено, а најдоцна во рокот од став 8 на овој член.

(10) Фактурата мора да ги содржи следните податоци:

1. Место, дата на издавање и број;
2. Име (назив) и адреса на даночниот обврзник кој го извршува прометот и негов даночен број под кој е регистриран за данок на додадена вредност;
3. Име (назив) и адреса на примателот на доброто или корисникот на услугата;
4. Ден на извршениот промет;
5. Количина и опис на прометот;
6. Износ на надоместокот за извршениот промет, без данокот на додадена вредност;
7. Применета даночна стапка;
8. Износ на пресметаниот данок на додадена вредност;
9. Вкупен износ на надоместокот за извршениот промет и данокот на додадена вредност и
10. Потпис и печат на издавачот на фактурата.

(11) Министерот за финансии се овластува да одобри одредени олеснувања во однос на издавањето фактура, а особено да утврди во кои случаи и под кои услови:

1. Отпаѓа обврската за издавање фактура и
2. Може лицето да се откаже од наведувањето одредени податоци при издавањето фактури.

член 54

(1) Даночни обврзници кои извршуваат оданочив промет према приматели на добра или корисници на услуги кои не се даночни обврзници (крајни потрошувачи) или према даночни обврзници кои според член 53, став 1 на овој закон не бараат фактура, должни се прометот да го евидентираат преку наплатен уред (регистер-каса) и да издадат сметка, без оглед дали примателот на доброто или корисникот на услугата тоа го бара.

(2) За сметка од став 1 на овој член се смета исечок од касената лента, парагон блок или сличен документ и истиот мора да ги содржи следните податоци:

1. место, дата на издавање и број;
2. име и адреса на даночниот обврзник кој го извршува прометот и неговиот даночен број под кој е регистриран за данок на додадена вредност;
3. количина и опис на прометот и
4. вкупен износ со данокот на додадена вредност.

(3) Обврската за издавање сметка од став 1 на овој член не се однесува за прометот на дневен печат, тутунски преработки, како и за прометот на пазарите и на отворените простори.

(4) Се овластува министерот за финансии да утврди одредени олеснувања во поглед на обврските според став 1 од овој член.

Укинат -одредбите на членот 54, со членот 25 од Законот за регистрирање на готовинските плаќања (“Сл.весник на РМ” бр.31/2001) престанаа да важат.

член 55

(1) Ако некое лице во фактурата го искаже одделно данокот на додадена вредност иако за тоа не е овластено, тогаш го должи искажаниот износ. Износот на данокот се плаќа во рок од пет работни дена, по издавањето на фактурата.

(2) Ако даночниот обврзник во фактурата за извршениот промет искаже одделно поголем данок од износот кој според овој закон го должи, лицето ќе го должи и вишокот на данокот.

(3) Одредбите од став 2 на овој член не се применуваат ако се изврши исправка на данокот. Во тој случај соодветно се применува член 22 став 1 од овој закон.

член 56

(1) Фактурите и другите документи издадени во согласност со овој закон, како и деловните книги на даночните обврзници се чуваат најмалку пет години по истек на календарската година, за која се однесуваат.

(2) Во случај на жалба во согласност со член 58 на овој закон, рокот од став 1 на овој член почнува да тече од завршувањето на жалбената постапка.

XIII. ПРАВНА ЗАШТИТА

1. Застареност

член 57

(1) Правото на утврдување и наплата на данокот на додадена вредност, на каматата и на трошоците за присилна наплата застарува за пет години по истек на календарската година во која настанал данокот.

(2) Правото на даночниот обврзник на враќање на данокот на додадена вредност, каматата, трошоците за присилна наплата и на паричните казни што не требало да се платат застарува во рок од пет години по истек на годината во која е извршено плаќањето.

(3) По секој прекин на рокот на застареност според ставовите 1 и 2 од овој член започнува да тече нов рок.

(4) Правото на утврдување, наплата и на враќање на данокот застарува во секој случај по истекот на десет години по календарската година, во која требало да се

изврши утврдување или наплата на данокот, односно во која биле платени износите.

Напомена: согласно член 180 од Законот за даночна постапка “Сл. весник на Р.М.” бр. 13/2006, а со примена од 1 април 2006 година, членот 57 престанува да важи.

2. Жалбена постапка

член 58

(1) Даночниот обврзник има право на жалба против решение на даночниот орган за дополнително утврдување на износи за плаќање на данокот на додадена вредност, како и против решение за одбивање на правото на одбиток или исплата на претходниот данок.

(2) Жалбата се поднесува до Министерството за финансии преку надлежниот даночен орган, во рок од 15 дена по доставување на решението од став 1 на овој член.

(3) Жалбата не го одлага извршувањето на решението од ставот 1 на овој член.

(4) Против второстепеното решение на Министерството за финансии може да се поведе управен спор пред Врховниот суд на Република Македонија во рок од 30 дена по приемот на решението.

(5) Против решението на царинскиот орган за утврдување и наплата на данокот се поднесува жалба во согласност со царинските прописи.

Напомена: согласно член 180 од Законот за даночна постапка “Сл. весник на Р.М.” бр. 13/2006, а со примена од 1 април 2006 година, членот 58 престанува да важи.

XIV. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

член 59

(1) Глоба во износ од 1.200 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на правно лице-даночен обврзник ако поднесе пријава за регистрација за данокот на додадена вредност по истекот на пропишаниот рок (член 51 став 10).

(2) За прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност.

(3) За прекршокот од ставот (1) на овој член на физичко лице-даночен обврзник ќе му се изрече глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност.

Член 59-а

Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече на носителот на платниот промет ако по добивањето на податоците од членот 41 став (8) на овој закон не достави по електронски пат периодичен извештај од денарска

трансакциска сметка и девизна сметка на даночниот обврзник регистриран за цели на данокот на додадена вредност до надлежниот даночен орган за период и во рок во кој се поднесува даночната пријава.

Член 59-б

(1) Глоба во износ од 1.500 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на правно лице-даночен обврзник, ако:

1. поднесе даночна пријава до надлежниот даночен орган по истекот на пропишаниот рок (член 41 ставови 1, 3, 4 и 5);
2. неуредно води евиденција (член 52 став 1) и
3. не издава фактура во пропишаниот рок (член 53).

(2) За прекршокот од ставот 1 на овој член на одговорното лице во правното лице ќе му се изрече глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност.

(3) За прекршокот од ставот 1 на овој член на физичко лице-даночен обврзник ќе му се изрече глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност.

член 60

(1) Глоба во износ од 2.000 до 2.500 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на правно лице-даночен обврзник ако:

1. не поднесе даночна пријава до надлежниот даночен орган (член 41 ставови 1,3,4 и 5);
2. данокот на додадена вредност не го уплати на утврдената сметка (член 43 став 4);
3. не поднесе пријава за регистрација за данокот на додадена вредност (член 51 став 10);
4. не води или неточно води евиденција (член 52 став 1);
5. издава неуредна фактура (член 53) и
6. фактурите или другите документи издадени во согласност со овој закон или деловните книги не ги чува во пропишаниот рок (член 56 став 1).

(2) За прекршокот од ставот 1 на овој член одговорното лице во правното лице ќе му се изрече глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност.

(3) За прекршокот од ставот 1 на овој член на физичко лице-даночен обврзник ќе му се изрече глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност.

член 60-а

- (1) Одговорното лице во правното лице и физичко лице-даночен обврзник кои нема да поднесат даночна пријава во пропишаниот рок, или ќе поднесат даночна пријава, но во истата нема да внесат точни податоци, или ќе поднесат даночна пријава а нема да го уплатат долгуваниот данок на утврдените сметки, со цел да се стекнат со поголема имотна корист или вредност, ќе се казнат со казна затвор од шест месеци до пет години и со парична казна.
- (2) Ако износот на обврската од овој член е значителен, сторителот ќе се казни со казна затвор од најмалку четири години и со парична казна.
- (3) Ако делото од овој член го стори правно лице ќе се казни со парична казна.
- (4) Имотната корист прибавена со извршеното кривично дело од овој член се одзема со судска одлука.

XV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

член 61

- (1) Одредбите од овој закон се применуваат врз целокупниот промет и увоз остварен по 31 март 2000 година.
- (2) Одредбите од член 37 од овој закон се применуваат врз инвестициони средства кои даночниот обврзник ги набавил или произвел по 31 март 2000 година.
- (3) Законот за данокот на промет на производи и услуги останува да важи за сите дејствија регулирани со него кои подлежат на оданочување и кои биле остварени пред 1 април 2000 година. Ако даночниот обврзник издал фактура пред овој датум за промет реализиран после 31 март 2000 година, не се применува член 24 став 3 точка 1 од законот наведен во овој став.
- (4) Доколку се изврши промет во делови според член 31 став 4, овој закон ќе се применува врз делот од прометот реализиран по 31 март 2000 година, а Законот за данокот на промет на производи и услуги ќе се применува врз делот од прометот реализиран пред 1 април 2000-та година.

член 62

Даночните обврзници, кои се обврзани од денот на примената на овој закон за регистрација според член 51 на овој закон или кои сакаат доброволно да се регистрираат, должни се да се пријават кај надлежниот даночен орган до 1 март 2000 година.

член 63

- (1) Даночните обврзници регистрирани за цели на данокот на додадена вредност според член 51 на овој закон, кои на 31 март 2000 година имаат добра на залиха

наменети за натамошна продажба и на кои има данок на промет на производи пресметан од претходниот учесник во прометот и платен со купопродажната цена или данок платен при увозот според Законот за данокот на промет на производи и услуги, имаат право на одбивка на данокот на промет како претходен данок. Одбивката не се одобрува за производи кои даночниот обврзник ги користи за вршење на промет ослободен од данок во смисла на член 23 од овој закон.

(2) Износот кој може да се одбие како претходен данок според став 1 од овој член се пребива до 31 декември 2000 во делумни износи со данокот на додадена вредност кој треба да се плати.

(3) Министерот за финансии ги уредува поединостите на постапката на засметување и го утврдува начинот на докажување на условите за користење на правото на одбиток според став 1 од овој член.

член 64

Поблиски прописи за извршување на овој закон ќе се донесат во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон.

член 65

Со денот на примена на овој закон, престанува да важи Законот за данокот на промет на производи и услуги („Службен весник на Република Македонија,“ број 34/92, 62/92, 63/92, 3/93, 4/93, 80/93, 42/95, 4/96, 71/96, 5/97, 10/97, 28/97, 13/98 и 39/99).

член 66

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 април 2000 година.

ОДРЕДБИ ОД ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОКОТ НА ДОДАДЕНА ВРЕДНОСТ ШТО НЕ ВЛЕГУВААТ ВО ПРЕЧИСТЕНИОТ ТЕКСТ

(„Службен весник на Република Македонија“ бр. 86/99)

Член 14

Првиот промет на станови и стамбени згради чие градење отпочнало пред 1 април 2000 година, се ослободени од данок на додадена вредност до 31 декември 2000 година, а даночните обврзници за истиот период го задржуваат правото на одбиток на претходно платениот данок.

Член 16

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавување во Службен весник на Република Македонија, а ќе се применува од 1 април 2000 година, освен одредбата од член 12 на овој закон која ќе се применува со денот на влегување во сила на овој закон.

(„Службен весник на Република Македонија " бр.21/03)

Член 24

Повластената даночна стапка од 5% ќе се применува и на првиот промет на станбени згради и станови, во оној дел во кој истите се користат за станбени цели, но само доколку нивната изградба е започната пред денот на влегувањето во сила на овој закон *и доколку истите ќе бидат изградени до 31 декември 2003 година, а ќе се стават во промет до 31 март 2004 година.*

Напомена: Со Одлука на Уставниот суд у.бр.189/203 од 24.03.2004 година објавена во Сл.весник на Р.М. бр. 17/2004 со примена од 24 март 2004 година се укинува член 24 во делот " и доколку истите бидат изградени до 31 декември 2003 година , а ќе бидат ставени во промет до 31 март 2004 година"

Член 25

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 април 2003 година.

(„Службен весник на Република Македонија" бр. 33/06)

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2006 година.

(„Службен весник на Република Македонија" бр. 101/06)

Член 2

Одредбите на членот 1 став (1) точка 8 на овој закон ќе се применуваат до 30 јуни 2010 година.

Член 3

Овој закон влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 октомври 2006 година.

(„Службен весник на Република Македонија" бр. 114/07)

Член 4

Одредбите од членот 1 став (1) точки 10 и 11 и став (2) точка 2 на овој закон ќе се применуваат до 31 декември 2012 година.

(„Службен весник на Република Македонија" бр. 103/08)

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

(„Службен весник на Република Македонија" бр. 114/09)

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

(„Службен весник на Република Македонија" бр. 133/09)

Член 7

Повластената даночна стапка од 5% ќе се применува до 31.12.2011 година на првиот промет на станбени згради и станови во оној дел во кој истите се користат за станбени цели и кој ќе се изврши во рок до пет години по изградбата.

Член 8

Одредбите од член 2 и член 3 став (2) од овој закон ќе се применуваат од 1 јануари 2010 година.

Член 9

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

(„Службен весник на Република Македонија" бр. 95/10)

Член 1

Во Законот за изменување и дополнување на Законот за данокот на додадена вредност („Службен весник на Република Македонија" бр. 101/06), во членот 2 зборовите: „ до 30 јуни 2010 година“ се заменуваат со зборовите: „ до пристапување на Република Македонија во членство на Европската унија“.

Член 2

Овој закон влегува во сила со денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“, а ќе се применува од 1 јули 2010 година.

(“Службен весник на Република Македонија” бр. 102/2010)

Член 10

Во членот 2 од овој закон со кои се менува членот 41, одредбите од ставовите 7 и 8 ќе започнат да се применуваат од 1 октомври 2010 година.

Член 11

Одредбата од членот 6 на овој закон со која се додава нов член 59-а ќе започне да се применува од 1 октомври 2010 година.

Член 12

Одредбите од членот 4 на овој закон ќе започнат да се применуваат од 1 јануари 2011 година.

Член 13

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавување во “Службен весник на Република Македонија”.

(“Службен весник на Република Македонија” бр. 24/2011)

Член 2

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија”.

(“Службен весник на Република Македонија” бр. 135/2011)

Член 2

Подзаконскиот акт утврден со овој закон министерот за финансии го донесува во рок од 30 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон и истиот веднаш по неговото објавување во „Службен весник на Република Македонија“, а најдоцна во рок од 24 часа се објавува на веб страницата на Управата за јавни приходи.

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

(“Службен весник на Република Македонија” бр. 135/2011)

Член 2

Одредбите од членот 1 став 2 точка 14 од овој закон ќе се применуваат од 1 јануари 2012 година до 31 декември 2015 година.

Член 3

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.